

מגמות בטקטיקה הסוביטית - וביצוען

ניתוח תמציתי של העקרונות הכלליים המנחים צבא מסוים בפועלתו הוא הכרחי כדי לעמוד על מגמות הפעלתו האופרטיבית והטקטית. ניתוח מרוכז כזה באשר לצבא הסוביטי — הובא ב"מערכות", חוב' ע'. אולם יש להתבונן בתוצאות, הנובעות מהפעלתם של עקרונות אלה. הדברים הבאים סוקרים, איפוא, בזה אחרי זה את סוגיות הקרב-תוך-סיוור, ההתקפה, ה"נצול", ההגנה, הפעולה-המשהה, — כפי שהן מתגלמות באורחות-הביצוע האופייניים לצבא הסוביטי.

קרב-תוך-סיוור

במונח "קרב-תוך-סיוור" מציינים אנשי-צבא הסובייטיים מכלול של מבצעים, תנועות וקרבות, שכנתנו לא רק לסייר את האויב — כלומר לקבוע את קווי-מערכיו, עוצמתו, סיבבו, ומגמות שדרותיו — אלא גם לסובבו בכוחו, לרתקו, להביאו לידי התפרקות בטרם יזמן, להטעותו לגבי הכוחות הרגילים, אפשרויותיהם וכוננותיהם. ואף זה מתפקידו של ה"קרב-תוך-סיוור" — סיוור השטח, על אפשרויות המעבר בו, ונתוני-ההסנאה, ולהכשיר בדרך זו את הפעלתם של כוחות נוספים. הקרב-תוך-סיוור מנוהל ע"י פלגות-סיוור (המורכבות מיחידות-משנה מכל החילות), מתן מיוחדות-לכך ומהן לא, בנות עוצמה והרכב משתנים, אשר משגרים אותן קדימה, בחינת "ילדים שהופקרו", הרחק מעיקר-הכוחות. פעולתן שונה ונבדלת מזו של פלגות-ההבטחה המסורתיות (החלוץ, אבטחת-האגף, המאסף), הצמודות יותר לגוף העיקרי.

פלגות-הסיוור יש והן מורכבות מיחידות-משנה של רגלים (פלוגה או גדוד) עם ארטילריה, משוריינים, רוכבי-אופנוע — המוסעים כולם, ברכב עובר-בכל, או על-גבי טנקים, יש והן כוללות — אם השטח או תנאי-העונה דורשים זאת — יחידות-משנה לרכובות, או אף יחידות-משנה של גלשים, שצוידו במגררות והן מלוות ע"י טנקים (במידה שהשלג אינו עמוק מדי).

פלגות אלו מתפקדות לפטרולים מעורבים, המכילים — למשל — טנק או שניים, כיתה או שתי כיתות של תת-מקלענים, שניים או שלושה רוכבי-אופנוע, מצוידים-אלחוט ואחד או שניים כליתוחח בעלי הנע-עצמי, או כלי-ארטילריה גרורים.

פלוגה אופיינית, למשל, מסוג זה מכילה שתי מחלקות תת-מקלענים; שתי מחלקות טנקים; 8-10 כלי-רכב עזברים-בכל; 10-12 רוכבי אופנוע; סוללה או מחלקה של ארטילריה גרורה או 2-3 כליתוחח בעלי הנע-עצמי. פלוגה כזאת פועלת בחזית של 15 עד 30 ק"מ. היא משגרת מתוכה 3-4 פטרולים — והיא שומרת על רזרב-של פטרולים, לשלחם לכיוונים נוספים, אם יתגלה בכך צורך.

בדומה לאמור לעיל, פועלת אף היחידה-הטקטית-הגדולה (דיביזיה, קורפוס) בדרג שלה. היא משלחת מספר ידוע של פלגות-סיוור ושומרת על עתודת-סיוור מיוחדת-לכך, העומדת במצב הכן. עתודה זו (לעתים קרובות מהוה אותה גדוד רוכבי-אופנוע או חלק חשוב מגדוד כזה), עומדת הכן לשלוח פלגות נוספות, לאותם הכיוונים שיתגלו כחשובים. גוהג פלגות-הסיוע והפטרולים — תוקפני, במסע-ההתקרבות אל האויב, או במרדף, הם מתאמצים לסייר את קווי-המסע העבירים לטנקים או רכב אחר, לציין מקומות-מחפה, בהם עשויות פורמציית-שריון להשיג העלמה לגבי תצפית-אורית.

נוכח פני האויב, הן מתאמצות לזהות את השדרות השונות ולקבוע את הכיוונים וקווי-המסע שלהן. בשוטטן על-פני איזורים נרחבים, הן תוקפות בדרך-הפסחה על פלגות אויב קלות (או גם גדולות יותר, ובלבד שניתן

יחידות התת-מקלענים הנן יצירה מקורית של הצבא האדום. משימותיהן, מעל לכל: — הסיור, ההלם, קרב-הרחוב, ליווי-במהודק לטנקים. מלכת חילה היתה משימה אחרונה זו (הליווי-במהודק לטנקים) — משימת-היסוד. הם ליוו את הטנקים, כשהם מצויים על-גבי משטחיהם, וכינוים היה "אנשי-דאסאנט". לרוב, אלה גייסות מעולים, בהיותם מורכבים מאנשים מובחרים.

להפתיעו). פעולותיהן מבוצעות בלילה, או עם דמדומי-מים, — למען אפשר ניתוק-מגע מהיר ולהפריע בעד כל רדיפה.

משהאויב נסוג, הן חומקות-עוברות מעבר לאגפיו, או ברנחים שבין שדרותיו, ומתאמצות לתפוס את הנקודות שהמעבר בהן נגזר על האויב מראש ע"י קויה-הנסיגה שלו. הן מסתייעות בידיעות הלקוחות מיסודות-אוכלוסיה אוהדים ופלגות-פרטיזנים, שלעתים מעניקות להן פלגות-הסיור שלד פיקודי ומקצועי, לעתים — פלגות-הסיור גם שואבות מהן תוספת רגליים לפעולות בעלות היקף מקומי. הנה, פעולתה של פלגת-השריון של סאנדומיר, שיצאה מלוצק והצליחה להגיע אל הנהר ויסלה ליד סאנדומיר, צלחה אותו וכבשה „ראשיגשר“, במרחק 250 ק"מ מנקודת-המוצא שלה, הרחק בפנים המערך-הגרמני, לאחר שצלחה שלושה נהרות (בוג, סאן, ויסלה) בגודלם של הסאגנה או הרהיין. ברור, פעולה כזאת לא היתה מתאפשרת, אלא תודות לאירגונה של רשת הסיורים, שצוידה באמצעים רבים ביותר, ושהודות לריבוי כוחות-המשנה שברשותה ניתן היה לה לכוון עצמה בהדרגה לעבר כיווני הסיור שנתגלו כחיוניים ונחוצים ביותר.

ובדומה לכך, תודות לאורח זה של סיורים יכלו הגייסות הרוסיים שבקרקוזה להשהות את הגרמנים, בכיוון החיוני של מיצרי-ההרים קלן-קלור, ולהפריע להם מלחדור אל תוך עמק הטיריאק.

ההתקפה

בביצוע קרבות-התנופה שלהם, שמים הרוסיים את הדגש של שני מושגי-סוד: האפתעה — והעוצמה.

את האפתעה משיגים על-ידי — בחירת השעה, ניצול המסיבות האטמוספיריות, השימוש בביסיסי-מוצא בלתי צפויים, הסנאה מהמירה של ההכנות, הפעלת הסחות, התקפות לילה או במזג אויר מובע-ראות (למשל, בסערות שלג).

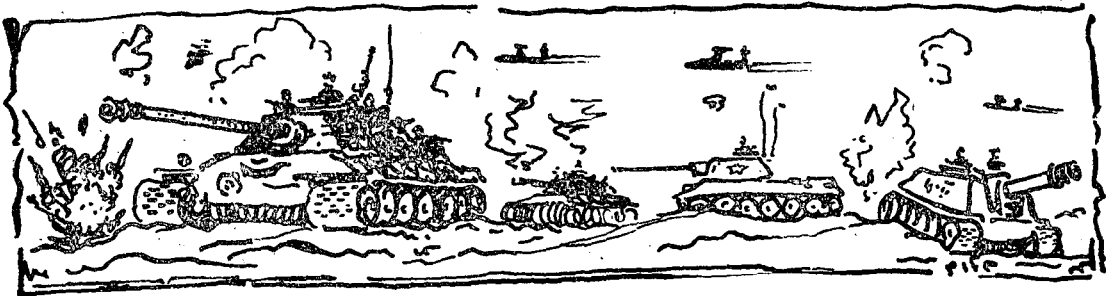
את העוצמה מבקשים להשיג ע"י הפעלה מרוכזת של ארטילריה, האויריה והטנקים. את אורחות-ההתקפה הרוסיים מציינים — נוקשות וחתירה שיטתית להיווי „נקודות-כובד“ ותמרונים של לפיתת-אגפים.

באשר לביצוע — מן הראוי לציין:

- הפעלה שיטתית של טנקים מלווי-רגלים;
 - שימוש בביסיסי-אש מרוכז כלים ועוצמת-אש (מכונות-יריה, מרגמות וכלים ארטילריים);
 - סיוע ארטילרי נוסח „מחסומי-ע“;
 - עזרתו של חיל-האויר בקרב מקרוב.
- להתקפה קודמת תמיד הכשרה ארטילרית, לעתים קרובות — גם אוירית. משך ההכשרה אינו עולה על שעתים. נהוגים בה — גיוון ותמורות קצב, תוך העתקת מקום הסוללות ה„מכונות“, שינוי כיווני-אישון ושיבה לעמדות ולכיווני-אש קודמים. תכלית כל אלה היא מעיקרה — לכלכל את האויב ולהביאו ליציאה בטרם זמן ממחפיו. חלק ניכר של הארטילריה, לעתים שליש, הוא בכינון-ישייר.

בלילה, או תוך הסתננות במשך ה„הכשרה“, מגיעים הרגלים אל טח ההסתערות. בביסיסי-האש של חיל-הרגלים עצמו משתתפים בהכשרה. הטנקים מכוונסים בעמדות-המתנה, עם שעת-האפס הם מתקדמים, כשהם מתפרסים וממטירים אש על היעדים — כשעל משטחיהם נישאות באותה-עת קבוצות תת-מקלענים. ברגע שהם חוצים את קו-החנינוק של הרגלים — קמים הללו וזונקים להסתערות. הם צמודים לטנקים ככל האפשר, קבוצות תת-מקלענים, מוסיפות ומפלסות דרך כשהן מסתננות וחודרות אל תוך מערך היריב.

„החריש הארטילרי“ מכונן לעורר אצל המגינים את הרושם, שמתחילה הסתערות-הרגלים ועליהם לצאת מהמח"פים העמוקים ולתפוס את עמדות-האש שלהם, הרדודות ומגולות יותר — ואז עשויה מפתאש מחודשת של הארטילריה להפיל בהם הללים לרוב. — המער.

בסיסי-האש של הרגלים תומכים בהתקפה, כשהם מעתיקים עצמם כלהעת קדימה ע"י זינוק-לסידוגין של יחידות שלמות.

תותחי הינע-עצמי נעים בעקבות הטנקים, 200—300 מטר מאחוריהם, כשהם ממטירים בשיטתיות את אישם על כל גילוי התנגדות נגד-טנקית.

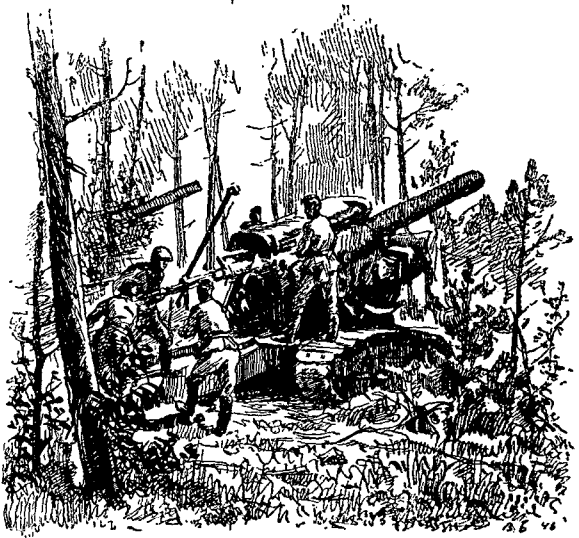
חיל-האוויר מתערב בקרב, מגבהים נמוכים, בהפ-עילו מקלעים ורקישות כלפי הנקודות החיוניות וכלפי כלי-תותח וכלים נגד-טנקיים ש"נבלשו" וסומנו מראש.

הארטילריה בדרך כלל מבצעת מחסום-נע, בין שצפיפות אישה גוברת והולכת ובין שצפיפותה אינה משתנה. מחסום זה משתנה על התחומים העיקריים שיש לכבשם, והוא ממתין בהם לחיל-הרגלים שעליו לכבשם.

משנעץ "דרג-הרגלים-הראשון את "שיניו" בעמדות-האויב — פורץ ועובר על-פניו הדרג השני, בדבד עם התקדמות הרגלים, וככל שהארטילריה מגעת לגבול-טנחיה — מבטלים את ריכוז-כל-אישה, ומחלקים אותה בהתאם להתפצלות הסתערותם של הרגלים, כדי להגביר את צמידותה להם. האגפים מחופים על-ידי יחידות טנקים ותותחים, ובעיקר — בעלי הינע-עצמי.

התקפה על מערך מבוצר

כשמדובר בעמדות מוצקות-מבנה, ומחופות ע"י שדות-מוקשים, — עשוי חיל-הרגלים ללכת לבדו בראש ההתקפה, עד שיפרצו פרצות בשדות-המוקשים. במקרה שעומדים לרשותם טנקים-מפני-מוקשים, — פורצים אלה את הפרצות. לפי הערכת הרוסים, הרי התקפה על מערכת הגנה שעמקה 6—8 ק"מ, והיא מכילה 2—3 מערכי עמדות המודרגים בזה אחר זה, חורגת בדרך כלל מתחום

אפשרויותיה של דיבוייה, ויש לערכה במסגרתו של קורפוס צבא, שיבצעה אז ע"י דיבוייות, הבאות לסירובין. לכל דיבוייות-רגלים ניתן, כרגיל, הסיוע של בריגדה-משורית — טנקים-כבדים ותותחי הינע-עצמי. הקשר והתאום מבוצעים בדרג רגימנט-הרגלים (עם רגימנט-הטנקים) — וכך בדרגים הכפופים לאלה. את התאום המהודק ביותר משיגים במערך הקדמי — ע"י צירופם ההדדי של מפקדי יחידות הרגלים והשריון; ובעורף — ע"י מיווג המטות ופלגות-התצפית במוצבי-פקוד ונקודות-תצפית משותפים. מערכת-קשר מיוחדת מתברת את צמד המפקדים (רגלים-שריון), הנמצא לעתים-קרובות באותו טנק, עם מוצב-הפקוד המשותף, ראשי-המטות שלהם המפעילים אף את חיל-התותחנים וחיל-האוויר.

מערך ההתקפה יהא אזי כך: —

בראש מתקדמים טנקים-מפני-מוקשים, מלווים ע"י חפרים (מהנדסי-שדה), כשהם נתמכים ע"י אש-הארטילריה, הטנ-קים וכלי הינע-העצמי. ה"קפיצות" קדימה מתחילות עוד בעת ההכשרה-הארטילרית, והן מבוצעות עד למרחק של 200 מטר מאחורי קרפיצת-הפגזים. במרחק 50 עד 100 מ' מאחורי אלה נעים בשדרות טנקים-בינוניים — המתוים את גל ההתקפה הראשון. הם פועלים בסיוע-ישיר לרגלים, נושאים את ה"נתתנים" (תת-מקלענים) שלהם ומלווים אף הם ע"י חפרים — להרחבת הפרצות בשדות-המושים. משעברו בפרצה והגיעו מתוכה, מתפרסים טנקי T-34 אלה, כשכל מחלקה בהם — בת שלושה טנקים — ערוכה במשולש (שני טנקים קדימה ואחד לאחור) עם דרג-הרגלים הראשון. הטנקים-הכבדים מהוים, מאחורי הרגלים, דרג-שריון שני — הגע, "בקפיצות" של 200—400 מטר, מעמדת-אש לעמדת-אש. ובעקבות אלה נעים כלי הינע-עצמי.

מאחורי הללו נמצאת הארטילריה-הגנררה, ואח"כ — דרג-רגלים שני, ואילו הדיבוייה שמאחור — נעה באותו "ערוץ" עצמו, ולעתים נעה עוד בריגדת-טנקים, השמורה לתכלית "ניצול".

להתגברות על עמדות שחוזקו ע"י ביצורי-ביטון, או להתקפה על נקודות ישוב, מפעיל הפיקוד הסוביטי, לפני ראשוני הטנקים-הבינוניים, "קבוצת-סער" שביסודן קלעים, רובאים או תת-מקלענים, וכן חפרים שאומנו במיוחד; ברנחים שבמערך-הקבוצות האלה — נעים טנקים-כבדים וכלי הינע-עצמי. כל קבוצה מוטל עליה לפוצץ (ולכך נועדו החפרים שבה), "קו-התנגדות" מסוים, שסומן לה במפורש, וע"י כך לאפשר לטנקים-הבינוניים ולרגלים להשתחל דרך הרוחיים. "קבוצת-סער" יכולה להיות מורכבת מפלוגת-רובאים, ששה טנקים-כבדים, מחלקת חפרים, 2—3 כלי הינע-עצמי וסוללה-ארטילרית של כלים בני 122

או 152 מ"מ. הטנקים והתותחים היורים בכינון-ישיד פנתם לפגוע באשנבי-היירה של הביצורים. בערים — מטילים על כל קבוצת-סער את המשימה לכבוש את שני צדיו של הרחוב בהתקדם מבית לבית. בעקבות קבוצות-הסער באות קבוצות הספקה ותחמושת ופגות-תומכות. המצודות בנשק כבד, התופסות את השטח שנכבש ומארגנות אותו להגנה ולביסוס.

הבקעת עמדות-בצורת היא, בדרך כלל, ענין של יחידות-הרגלים הגדולות (דבייות, קורפוסים), המוגברות בארטילריה וטנקים. אך, לעתים השתמשו לכך הרוסים גם ביחידות משוריינות גדולות. לצורך זה מרכזים את יחידות הטנקים בגורת-חזית צרה — 200 טנק לקילומטר עד ק"מ-חצי — ועורכים אותן, בשלושה "גלים", כשהטנקים-הכבדים, מלווים תותחי הינע-עצמי, הולכים בראש. הטנקים-הבינוניים מהווים את הגל השני. הרגלים נערכים על גבי משחיה-טנקים. תותחים בעלי הינע-עצמי מהווים את הגל השלישי. כל-השריון נמנים מכל עמידה — והם יורים תוך כדי התקדמות. להתקפה עצמה קודמת הכשרה ארטילרית ואוירית. אורח-התקפה זה היה כרוך באבידות רבות מאד בנפש ובציוד; אולם, הוא אפשר לצבא הסוביטי להבקיע את הקוים המבוצרים של קניגסברג ושל שטטין.

ה"ניצול"

ה"ניצול" מושגת אצל הרוסים על השאיפה להשיג את האפתעה ואת המהירות. את האפתעה משיגים ע"י פעולות-הסחה וריתוק וע"י הפעלתם של גופי-צבא — שהיו שמורים בעתודה — בכיוונים חדשים, שיש בהם כדי לבלבל את היריב, או להוציאו משיויי-משקל. יחידות משוריינות וממוכנות, שבעקבותיהן נעות דיביזיות-ממונעות, הנן המכשירים העיקריים של ה"ניצול". גופי-הצבא, שנועדו לניצול, נתונים לפיקודו הישיר של מטה-הארמיה או קבוצת-הארמיות. את המהירות רואים כהכרח ותנאי-ראשון. משיגים אותה ע"י איריכוז מודגש של אמצעי-הקרב (והענקתם מראש למפקדים-המשניים), ע"י קביעת מקומם של המפקדים במערך הקדמי, ע"י ארגון יעיל של העורף וע"י פעולת-סיוע נועזות. זו האחרונה חייבת, בעיקרו של דבר, ל"משש" ולהגדיר את האזורים המוגנים — מזה, ואת אלה הפנויים מהאיב — מזה. הרוסים שואפים שיטתית ללפיתת יחידות מפרדות ולניתוק שדרות נסוגות או ביתרון. חיסול ה"כסיים" מוטל לא על הדרגים הראשונים, אלא — על הרזרביים. "חיסול" זה מושג ע"י פיצוץ ה"כסיים" לבתרים בודדים — ומיעוכם פלפי המרכז. לתכלית הניצול — נהוג "אל-ריכוז"

מוחלט בהפעלת החילות ואמצעי הקרב. את אוירת-הסער מעמידים לעתים קרובות בדי-ביזיות שלמות לרשותם הגמורה של גופי-הצבא, שהוטל עליהם ה"ניצול". קציני קישור-איירי מצורפים לתכלית זו אל הפורמציית-המשוריינות הקדומניות ביותר. עמם — מכשירי-אלחוט, המאפשרים להם להנהיג פורמציית-טיס, הנמצאות באויר.

מטילים על חיל-התותחנים במיוחד את אבטחת האגפים, ובשלב זה קובעים את גופי-הארטילריה הנועדים למשמר-אגפי. קצין הקישור הארטילרי, בדומה לקצין הקישור האיירי, נמצא במצב הפיקוד של היחידה-רכבת, המבצעת את ה"ניצול", ואשר לפיקודה הם נתונים.

חיל-הרגלים מוסע במכוניות או על-גבי טנקים (ובחורף, לעתים, — על מגלשים ובמגרות). בעורף משאירים פלגות-משמר לשמירת הנקודות החיוניות בקר-הפסע.

מתן הפיוון לשדרות חייב להיות כזה, שהללו תוכלנה להקדים את שדרות האויב הנסוגות או לבתן; להגיע לפניהן אל מכשולים טופוגרפיים; להשתלט על נקודות-מעבר הכרחיות, ה"נגזרות" ע"י מבנה השטח והדרכים, ולפלט דרך אל אגפיהן של יחידות-אויב על-מנת לכתרן.

הגנה

המטרה העיקרית, שהרוסים מנסים להשיגה בשעת ארגונו של מערך-עמדות הגנתי — היא היכולת לעמוד בפני התקפות מרוכזות של רכב-שריון. הארטי-לריה היא המהנה את שלד-היסוד של הגנה כזאת. מערכי-העמדות העמוקים עד מאוד (40—20 ק"מ) מורכבים מאזורים וקוים, הבאים בזה אחר זה במרחקים כאלה, שהאויב יהיה חייב להיערך מחדש, ולשנות את

פריסתה של הארטילריה שלו, כשירצה לתקוף קו שני לאחר שהתגבר על הקו שלפניו.

פיוני התנועה הנוחים ביותר בשביל הטנקים נחסמים ע"י גדרות נגד-טנקיות, המאורגנות במיוחד לתכלית זו. החל מן החזית, ולעבר העורף, נתקל התוקף -- בונה אחר זה -- בדברים הבאים:

— איזור, המכונה „איזור הבטחה“, שקצהו הקדמי מרוחק 10—15 ק"מ מעמדת ההתנגדות הראשית ושפועלים בו פטרולים ופולגות-סיוור;

— קו של משמרות-חוף;

— ק"מ אחד או שניים לאחר-מכן: — עמדת-ההתנגדות העיקרית, המשתרעת לעומק 5—6 ק"מ, כשהיא מחופה ע"י מכשול טופוגרפי או שדה-מוקשים;

— 8—10 ק"מ לעבר העורף נמצא קו-התנגדות שני;

לעתים קרובות — אף שלישי.

מחסומים, שדות-מוקשים שנוצרו בזווית אנכית או אלכסוגית לעומת פיונה הכללי של החזית — מכשירים מראש את עצירתן של הבקעות-האויב בתחומיהן של מחיצות צרות-יחסית, ויש בהן כדי להפריע לנסיגות התוקף „לגלול“ או „לקפל“ את קויהמגן מנקודת-התב-קעה — אל עבר האגף.

כל גודל מקבל גורה — 1—2 ק"מ אורכה ורוחבה — שהוא מחלק אותה בין פולגותיו המוצבות בקו או במשולש. גשמת עתודה ניידת של אש-אנטי-טנקית, המורכבת מתותחים נגד-טנקיים גרורים, כלי הינע-עצמי או טנקים.

כאשר סבורים, שאין די באמצעים הנגד-טנקיים הסטנדרטיים, אין הפיקוד הסוביטי מהסס להציב בעמדות טנקים, כשהם מחופרים עד לגובה הצריחים — והם מהוים את נקודות-המשען בשלד-ההגנה*. את חיל-הרגלים מציבים ברוחם שביניהם. את העתודות המקומיות מהוה חיל-המגד-סימ, שלרשותו מוקשים וחיילים המצוידים בכלים נגד-טנקיים להגנה-מקרב. הטנקים הכבדים שמורים בעתודה, בפיקודו של היחידה-רפתי, עתודות אלה פועלות בעיקר לסתימתן או צמצומן של הפרצות, כשהן עורכות מחסומי-מוקשים ומארבים, — או נטפלות לאגפי שדרותיו של האויב, שביצעו אבקעה.

בעומקם של מערכי-העמדות ערוכים „שקי-האש“, (כפי שמכנים אותם אנשי-הצבא הסוביטי) — „כיסים“ מאחזי-עיניים במערכת-החזית — שלקראתם ניתן למגינים לכוון ולרכז במצולב, משגים-שלושה עברים, את האש ההמונית של ארטילריה וכלים אנטי-טנקיים. „כיסים“ אלה „ממוס-כים“ ע"י קליפה דקה של התנגדות, — ששבירתה, הקלה

יחסית, ע"י התוקף מעוררת אצלו את הרושם, שאמנם הבקיע את מערך-החזית והדבר מדרבנו „לתחוב“ לתוך ה„כיס“ את עתודותיו — הצפויות שם להשמדה או לשיתוק. כל ביצורי-השדה ומערכי-ההגנה נחפרים ונערכים במהירות. הם אחוזים ודבוקים בתוך מכלול של עמדות-חילופין אמיתיות או מדומות, שיש בהן כדי להסוות את עמדות-המגן המציאותיות בפני טייסים אויבים. תותחי הינע-עצמי וטנקים „משוטטים“ — מבצעים פעולות הטרדה. את התקפות-הנגד מכינים בהקפדה. מבצעים אותן, דרך-שיטה, כלפי אגפיהם של ה„כיסים“ שנתהוו ע"י חידרות-אויב. חיל-הרגלים הרוסי, המגן על עמדותיו בתקיפות מסורתיות, אינו מרבה במכות-נגד מיידיות, שהן כה מקובלות בצבא הגרמני. העתודות הנן תמיד ניפרות; לעתים קרובות — גודו שלם לחסיבה. בתקופת-ההשדה הרוסיים מוקדש חלק ניכר לקרב, שיש לנהלו בתוך פיתור, ולאורח-הפעולה לשם היסולו של אויב שכותר.

במקרה השני העקרונות הם: פיתור ה„כיסים“ הגדר-לים לבתרים-בתרים — וחיסולם ע"י לחץ והצרת-תחומים, בהדרגה.

אשר למקרה הראשון — הרי את המבצע להתקצות יש לנהל ע"י פעולה משולבת של כל הכוחות שבפנים הכיתור, ובעזרה שמחוף לו. את הבקעת-הדרך על-פני קויהפיתור מבצעים בנוסף של התקפה — לגבי יחידות-המשנה, ההולכות בראש, ובנוסף של הגנה-גמישה — לגבי יחידות-המשנה, הנשארות במאסף*.

פעולה-משהה

אנשי-צבא סובייטים חושבים על ניהולה של פעולה-משהה (המכונה אצלם „הגנה ניידת“) במושגים ובתנאים דומים לאלה המקובלים על הגרמנים, שהיו — בענין זה — „מוריהם“. התקנונים הרוסיים עומדים בהדגשה על ההכרח לבצע פעולות-משהה בכיוון שיהא אל-כסוני לגבי כיווני-המסע של האויב, — למען אפשר התקפות-נגד בכיוונים המקבילים לחזיתו (ומאגפים אותו „ממילא“). כן מצוין בהם ההכרח להגביר את הפלגות-המשות בחיל-התחנים, בשריון ובהיל-המדסים. אין כל מקוריות מיוחדת באורח שבו הם מנהלים פעולה-משהה, פרט להדגשתם את החשיבות של תגובות תוקפניות, על-ידי שריון בעיקר; וכן, פרט לשימוש ב„התקפות-מלכות“, כפי שהן מכונות על-ידם. אלה פעולות, שתכליתן להביא את האויב לידי התפרסות כלפי כיוון נתון, כשהוא מגלה על-ידי-כך את אגפו להתקפת-נגד שהוכנה מראש.

* על סוגיה זו, בהרחבת-יתר, ראה „מערכות“, חוב' ע', עמ' 68—70. — המער.

* ממש כך נהגו הגרמנים, בטנקיהם בסיציליה, עם פלישת בנות-הברית. — המער.

וקבצו מלפני המבצע, עורכות, חזרות" לביצוע משימותיהן על דוגמאות יעדים, שנבנו לצורך זה, ובתנאי שטח דומים. הפיקוד על פלגות כאלה נמצא כמעט תמיד בידי קציני הרגלים, ולעתים — קציני תפרים (מהנדסים), המסגרת להפעלתן — חטיבה או גדוד של רגלים.

מסקנות

הטקטיקה הסוביטית — המבקשת, בשיטתיות, את האפשרות; המדגישה, בהתקפה, את גורם עצמת האש; הנשענת בהגנה על תקיפות העמידה המסורתית של חיל הרגלים שלה; — טקטיקה זו, עם כל כושר המעש שלה, — חסרה משהו בגמישות. מיעוט היוזמה של מפקדי משנה*, המובלט הבלטה נוספת ע"י משמעת מחשבה נוקשה מדי, גרם בכמה וכמה מערכות להודמנויות שהוחמצו. אך, אין לשכוח, שהצבא הרוסי של 1945 — ובמידה מסוימת גם זה של 1950, שהוא יורשו הישיר — הגו יליד המפלות של 1941—1942 והקורבנות העצומים, שנשא בהם אותה רעת חיל הרגלים הרוסי.

היחידות שהוקמו אז, אשר אוּמנו בחיפזון, חסרו את סגל המפקדים הנמוך של קצינים וסמלים מגובש, הרגלים ושליטים בתמרון רגלים; והרי דוק אימונם וגיבושם של אלה מצריך את הזמן הממושך ביותר. וכרגיל במקרים כאלה, פיתח הפיקוד הרוסי, פיתוח מודגש מאוד, את הנשק הכבד והארטילריה — לתגבורת איתנותו של חיל הרגלים שלו, שהועמדה בסימן שאלה.

מחיל הרגלים עצמו, דרש עתה הפיקוד רק ביצועם של תמרונים בלתי מורכבים ביותר — אך, גם רוח הקרב בה ללא גבול. מכאן — התפקיד הנכבד שנועד לארטילריה, זה המכשיר של כוח מותקן; מכאן — השאיפה השיטתית להשגת העוצמה, יותר מאשר הגמישות והשנינות, יועם זאת — הצבא הסוביטי משפר ומאמן מחדש במהירות את פיקודו הנמוך, ומעל לכל — את סגל הקצינים והסמלים הקבועים, ששירותם — משלוּחידם. הללו משתללים ומתאמנים; ומשיהיו מצויים במספר מספיק לרשות הצבא הסוביטי — ידע זה, עד מהרה, להגמיש את הטקטיקה שלו, כדי להגיע אל דרכיקרב גמישים יותר.

ניתוק המגע מבוצע בחסות הלילה או מאחורי מסך עשן. תוך הניתוק, משאיר השריון במקום טנקי דמה, שהשפעתם מיועדת להאטת המרדף. ההגנה הניידת מבוצעת עליידי חיל הרגלים בלבד — ויחידות תת-מקלענים שלו הן המהוות את הדרג האחורי, האחרון.

קרב טנקים בטנקים

את הקרב של טנקים בטנקים מנהל הצבא הסוביטי תוך התחשבות בתכונות רכבו. רכבי השריון הסוביטי מצטיין יותר בעוצמת חימושו ובכושר תמרונו — מאשר בשריון המגן שלו. הם מתאמצים, עליכן, להביא תמיד את הטנקים האויבים, בהיותם בתנועה, לידי התקלות במארב של טנקיהם, תוך שימוש מכסימלי בעדיפות הטבח של הארטרי לריה שלהם. המארב הוא, איפוא, בגדר כלל. התנועות נועדו, בעיקרן, למשוך את האויב לעבר המארב, או לזכות בעמדת אש נוחה, לצורך מבצעים אלה, משלב הצבא הסוביטי את פעולותיהם של טנקים בינוניים מזה, ושל טנקים כבדים וכלייתוחח בעלי הינע עצמי — מזה.

קרבות לילה

תמונת סיכום זו למגמות הטקטיקה הרוסית לא תהיה שלמה מבלי שתופנה תשומת הלב גם לניטחים המיוחדת של הרוסים ל"קרבות לילה". בראשית מסע 1941, הם לא הביאו בחשבון, לביצוע לילי, אלא פעולות מצומצמות בנות מטרות מוגבלות. אולם, עדימהרה החלו אוטרים מבצע לילה גדולים ועמוקים מאוד, ע"י יחידות גדולות. כך היתה התקפתו הגדולה של מרשל ז'וקוב על ברלין — התקפת לילה, שבוצעה ע"י קבוצת הארמיות ("חזית") האוקראינית כולה, ב"אור-הירח" המלאכותי, שיצרוהו 163 זרקורים. בהתקפות כאלה — המבוצעות לעתים קרובות במפתיע, ללא הכשרה ארטילרית — נעות לפני חיל הרגלים והשריון (המתקדם, תכופות, כשפנסיה הרכב דולקים) פלגות מיוחדות מכל סוגי החיל, שניתנו להן יעדים מוגדרים היטב. פלגות אלה, שאורגנו

* הכונה אינה לדרג הפיקוד הנמוך ביותר, שקרבתו האמיצה ביותר לשדה הקטל טיפחה בו סגולות גמיות, ערמוניות טקטיות, תחבולתנות וכד'. — המ ע ר.

אחד מנכסיו הגדולים ביותר של הצבא הסוביטי — זו נכונותם של קציניו ללמוד והדרך שבה למדו את תפקידם.

(מהערכתו של פרנש צבאי גרמני על הצבא הסובייטי)